

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors
den 7 juni 1993
Utlåtande nr 12

Till Lagutskottet

När riksdagen den 25 maj 1993 remitterade regeringens proposition nr 63 med förslag till lag om strafforderförfarande och vissa lagar som har samband med den till lagutskottet för beredning bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande i ärendet till lagutskottet.

Utskottet har hört lagstiftningsrådet Juhani Hirvonen vid justitieministeriet, justitiekanslersadjointen i statsrådet Jukka Pasanen, professorn Mikael Hidén, professorn Antero Jyränki, biträdande professorn Matti Pellonpää och professorn Ilkka Saraviita.

Efter att ha behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt anför grundlagsutskottet vördsamt följande.

Regeringens proposition

I propositionen föreslås en lag om strafforderförfarande. Också andra lagförslag ingår i propositionen. Strafforder skall utfärdas av åklagaren medan strafforder enligt gällande lag utfärdas av en strafforderdomare. En biträdande åklagare förordnad av justitiekanslern kunde vara åklagare vid strafforderförfarande. Till biträdande åklagare kunde också förordnas en polisman utan juridisk utbildning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 december 1993.

I motiveringen till lagstiftningsordningen behandlas förslaget till lag om strafforderförfarande utgående från grundlagsutskottets utlåtande nr 1/1982 rd och dras den konklusionen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom saken dock kan bli föremål för tolkning anses det i propositionen vara skäl att begära utlåtande av grundlagsutskottet om saken.

Utskottets ställningstaganden

Enligt 2 § 4 mom. regeringsformen handhas domaremakten av oberoende domstolar, i högsta instans av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Bland de lagrum i grundlagen som gäller domaremakten kan dessutom nämnas stadgandena om domarnas särskilda rätt att kvarstå i tjänsten i 91 § regeringsformen och stadgandena om medborgarnas rätt att bli dömda vid den domstol som de enligt lag hör under i 13 §. I sitt utlåtande nr 1/1982 rd ansåg grundlagsutskottet att dessa stadganden går ut på att ge medborgarna garanti för att deras mål blir behandlade i ett oberoende, som domstol organiserat organ som är behörigt enligt allmänt tillämpade stadganden.

Förslaget till lag om strafforderförfarande innebär att åklagaren generellt får en möjlighet att besluta om straffet i de brottmål som närmare anges i förslaget. Domaremakt skulle i rätt betydande utsträckning föras utanför domstolsorganisationen. Rättsskyddsaspekterna är centrala speciellt när straffrättslig domsrätt utövas. Enligt utskottets åsikt är det här av största vikt att hålla fast vid att lagskipningen skall vara oberoende på det sätt stadgandena i regeringsformen anger. Åberopande tidigare praxis i utskottet anser utskottet att det genom en vanlig lag är möjligt att endast stadga om begränsade och med tanke på utövningen av domsmakten mindre betydelsefulla undantag från detta. I den föreliggande överföringen av jurisdiktion till åklagarna är det inte fråga om något sådant, utan om ett betydligt mer omfattande undantag. Därför bör förslaget till lag om strafforderförfarande behandlas i den ordning 67 § riksdagsordningen föreskriver.

Enligt utskottets åsikt bör det noga övervägas om det finns någon anledning att ens

i grundlagsordning stifta den föreslagna lagen. När saken övervägs är det väsentligt att det föreslagna strafforderförfarandet skall gälla bara mindre, t.ex. närmast trafik- och tullförbrytelser och att de biträdande åklagarna inte ges en permanent position inom strafforderförfarandet.

Utskottet har också bedömt propositionen med tanke på Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Med stöd av erhållen utredning anser utskottet att det inte står i strid med minimikraven i konventionens artikel 6 att

en åklagare utfärdar strafforder eller att förslaget strider mot artikeln i övrigt heller.

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att det första lagförslaget bör handläggas i den ordning 67 § riksdagsordningen föreskriver och

att de övriga lagförslagen kan handläggas i den ordning 66 § riksdagsordningen föreskriver.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Niinistö, medlemmarna Jäättteenmäki, Koskinen, Laine, J. Leppänen, Moilanen,

Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki och Väistö samt suppleanterna Komi och Viljanen.
